

Jaarverslag 2016 van de Vlaamse Gemeenschap

Financieel rapport bij de algemene rekeningen 2016

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
JAARVERSLAG OVER DE BEDRIJFSECONOMISCHE RAPPORTERING - BOEKJAAR EINDIGEND OP 31.12.2016	5
DE BALANS OP 31.12.2016	6
Immateriële vaste activa.....	7
Materiële vaste activa	7
Financiële vaste activa	8
Vorderingen op meer dan één jaar.....	9
Vorderingen op ten hoogste één jaar.....	10
Geldbeleggingen.....	11
Liquide middelen.....	12
Overlopende rekeningen van het actief	12
Kapitaal	13
Reserves	13
Overgedragen winst.....	13
Financiële schulden op meer dan één jaar en op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	14
Financiële schulden ten opzichte van derden op ten hoogste een jaar.....	14
Handelsschulden op ten hoogste een jaar	15
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten.....	15
Overige schulden.....	15
Overlopende rekeningen van het passief	16
DE RESULTATENREKENING 2016.....	17
Bedrijfsopbrengsten	17
Omzet	17
Andere bedrijfsopbrengsten	18
Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten.....	18
Bedrijfskosten.....	18
Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen	18
Diensten en diverse goederen.....	19
Personeelskosten	20
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa	20
Andere bedrijfskosten	20
Niet-recurrente bedrijfskosten.....	22
Financiële opbrengsten	23
Financiële kosten.....	23

JAARVERSLAG OVER DE BUDGETTAIRE RAPPORTERING - BEGROTINGSJAAR 01.01.2016 – 31.12.2016.....	24
<i>Middelenbegroting</i>	24
Afdeling 9: Ministeries Vlaamse Gemeenschap.....	24
Afdeling 2: Diensten met Afzonderlijk Beheer.....	24
Afdeling 6: Opname leningen	25
<i>Uitgabenbegroting - gesplitste kredieten - vastleggingskredieten</i>	25
Afdeling 1: Ministeries Vlaamse Gemeenschap.....	25
Afdeling 3: Diensten met Afzonderlijk Beheer.....	26
Afdeling 4: Terugbetaling leningen	27
<i>Uitgabenbegroting - gesplitste kredieten - verbintenissen</i>	28
<i>Uitgabenbegroting - gesplitste kredieten – vereffeningskredieten</i>	28
Afdeling 1: Ministeries Vlaamse Gemeenschap.....	28
Afdeling 3: Diensten met Afzonderlijk Beheer.....	29
Afdeling 4: Terugbetaling leningen	30
<i>Uitgabenbegroting - Variabele kredieten - Vastleggingskredieten</i>	30
<i>Uitgabenbegroting - Variabele kredieten - Vereffeningskredieten</i>	31
<i>Vooruitbetaalde kosten voor huurgelden</i>	32
<i>Samenvatting uitvoeringsrekening begroting</i>	33
AANSLUITING BEDRIJFSECONOMISCHE EN BUDGETTAIRE RAPPORTERING	34

VOORWOORD

Op 8 juli 2011 is het Rekendecreet in werking getreden met als eerste toepassing het boekjaar 2012. Het Rekendecreet voorziet in een bedrijfseconomische en een budgettaire boekhouding, waarbij het aanrekeningmoment en de waarderingsregels van kosten en opbrengsten of uitgaven en ontvangsten zoveel mogelijk gelijk werden gesteld. Tevens voorziet het Rekendecreet in een volledige jaarrapportering, waarbij zowel de bedrijfseconomische als de budgettaire rapportering zijn opgenomen.

Voor alle rapporten van de jaarrapportering wordt gebruik gemaakt van de gegevens uit het financieel systeem OraFin. Het financieel systeem wordt tevens gehanteerd voor de aansluiting tussen de verschillende benaderingen, zijnde de jaarrekening (balans en resultatenrekening) en de budgettaire uitvoeringsrekening.

De financiële rapportering is gelijklopend voor de Vlaamse Gemeenschap en de instellingen in de consolidatiekring Vlaamse Overheid.

Vanaf de rapportering over het boekjaar 2016 wordt voor het bedrijfseconomische luik gebruik gemaakt van het algemene sjabloon aangeleverd door de Nationale Bank (Sofista). Aanvullende informatie en budgettaire rapportering wordt opgenomen in een apart sjabloon.

Het invullen van de financiële rapportering en de sociale balans is mede mogelijk gemaakt omdat het departement kanselarij en bestuur gegevens vanuit het personeelssysteem heeft aangeleverd..

JAARVERSLAG OVER DE BEDRIJFSECONOMISCHE RAPPORTERING - BOEKJAAR EINDIGEND OP 31.12.2016

Het jaarverslag over de bedrijfseconomische rapportering bespreekt de balans van de Vlaamse Gemeenschap op 31 december 2016, zoals opgenomen in vol 3.1 en 3.2 van de bedrijfseconomische jaarrapportering en de resultatenrekening van de Vlaamse Gemeenschap over het boekjaar 2016, zoals opgenomen in vol 4 van de bedrijfseconomische jaarrapportering. De gerapporteerde cijfers zijn die van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap, inclusief Diensten met Afzonderlijk Beheer en de orde- en thesaurierekeningen.

Bij de bespreking van de cijfers wordt vooral aandacht besteed aan de inhoud van de verschillende rubrieken door de belangrijkste items weer te geven. Daarnaast wordt bij opvallende bewegingen de stijging of daling t.o.v. voorgaand jaar weergegeven en de reden hiervoor. Er wordt specifieke aandacht besteed aan de wijzigingen die het gevolg zijn van de implementatie van de bevoegdheden van de 6de staatshervorming. Bijkomend wordt er eveneens geduïd als er verrichtingen geregistreerd werden zonder budgettaire impact zoals aanpassingen in de inventaris of afschrijvingen. Een overzicht hiervan wordt weergegeven in de budgettaire jaarrekening in vol 29 “Aansluiting bedrijfseconomische en budgettaire rapportering”.

De interne verrichtingen, dat zijn verrichtingen tussen de verschillende entiteiten van de Vlaamse Gemeenschap, werden geëlimineerd uit onderstaande bedrijfseconomische cijfers. In het totaal zijn er voor 790 miljoen euro interne verrichtingen, zowel in uitgaven als ontvangsten. Die hebben geen invloed op het resultaat.

De balans is een momentopname van het vermogen en de schulden van de Vlaamse Gemeenschap op 31 december 2016. Het balanstotaal op 31 december 2016 bedraagt 39.529 miljoen euro, wat een stijging is van 5% ten opzichte van 2015.

De vaste activa zijn toegenomen met 7% (2.275 miljoen euro), waarbij we vooral een sterke stijging zien van de financiële vaste activa.

De vlottende activa daarentegen zijn afgenomen met 8% (268 miljoen euro). De belangrijkste verklaring daarvoor ligt bij de sterke daling van de liquide middelen.

Aan de passiefzijde is er vooral een sterke stijging (16% of 1.231 miljoen euro) van het vreemd vermogen. Ook het eigen vermogen neemt licht toe tot 30.628 miljoen euro (tegenover 29.862 miljoen euro in 2015).

De verklaring voor die wijzigingen volgt vanaf blz. 6.

In het verslag over *de resultatenrekening* wordt het bedrijfseconomisch netto resultaat besproken.

Het **bedrijfseconomisch netto resultaat** van het boekjaar bedraagt 971 miljoen euro. Het betreft het saldo van alle boekingen op de resultatenrekeningen. De afschrijvingen (112 miljoen euro), de verrichtingen op orde- en thesaurieartikelen en de niet budget relevante boekingen zijn hier in begrepen.

DE BALANS OP 31.12.2016

Na verwerking van het resultaat in de balans bedraagt het balanstotaal 39.529 miljoen euro.

	<u>Codes</u>	<u>Boekjaar</u>		<u>Codes</u>	<u>Boekjaar</u>
Vaste activa	21/28	36.314.515.157,93	Eigen vermogen	10/15	30.628.235.930,47
Immateriële vaste activa	21	28.778.309,90	Kapitaal	10	26.850.922.500,87
Materiële vaste activa	22/27	29.742.458.450,22	Reserves	13	9.930.828,89
Financiële vaste activa	28	6.543.278.397,81	Overgedragen winst (verlies) (+)/(-)	14	3.767.382.600,71
Vlottende activa	29/58	3.180.584.567,22	Schulden	17/49	8.901.009.057,37
Vorderingen op meer dan één jaar	29	314.888.570,56	Schulden op meer dan één jaar	17	3.773.502.582,94
Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	2.003.839.172,05	Financiële schulden	170/4	3.773.502.582,94
Geldbeleggingen	50/53	856.525.650,58	Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	4.064.304.350,60
Liquide middelen	54/58	5.331.174,03	Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	57.880.005,32
			Financiële schulden	43	959.815.014,57
			Handelsschulden	44	433.232.642,47
			Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	685.458.455,85
			Overige schulden	47/48	1.927.918.232,39
Overlopende rekeningen	490/1	34.145.262,69	Overlopende rekeningen	492/3	1.063.202.123,83
TOTAAL van de ACTIVA	20/58	39.529.244.987,84	TOTAAL van de PASSIVA	10/49	39.529.244.987,84

Naar ***aanwending van het vermogen – m.a.w. het ACTIEF*** – stellen we het volgende vast:

92 % van het balanstotaal is de netto boekwaarde van het vast actief

8 % van het balanstotaal behoort tot het vlottend actief.

Hierna volgt de gedetailleerde bespreking van de verschillende posten.

Immateriële vaste activa

De netto boekwaarde van het immaterieel vast actief bedraagt op 31.12.2016 28,8 miljoen euro t.o.v. 28,2 miljoen euro einde vorig jaar.

De addities in het huidig boekjaar bedragen 10,6 miljoen euro.

De afschrijvingsregels zijn gebaseerd op het Koninklijk Besluit van 25 juni 1976 betreffende de afschrijvingen en rechtzettingen in de vermogenscomptabiliteit van de Staat, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 15 september 1976.

Materiële vaste activa

De netto boekwaarde van het materieel vast actief, dat is de aankoopwaarde minus de afschrijvingen geboekt tot op 31.12.2016, bedraagt 29.742 miljoen euro tegenover 29.418 miljoen euro in 2015.

De netto boekwaarde van het materieel vast actief wordt hoofdzakelijk vertegenwoordigd door:

- Werken van burgerlijke bouwkunde: 22.783 miljoen euro
- Vaste activa in aanbouw: 3.919 miljoen euro
- Terreinen en gebouwen: 2.758 miljoen euro

De addities in het huidig boekjaar bedragen 451 miljoen euro en bestaan hoofdzakelijk uit:

- Activa in aanbouw: 336 miljoen euro
- Terreinen en gebouwen: 74 miljoen euro

De afschrijvingsregels zijn gebaseerd op het Koninklijk Besluit van 25 juni 1976 betreffende de afschrijvingen en rechtzettingen in de vermogenscomptabiliteit van de Staat, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 15 september 1976.

In 2016 startte het meerjarig project 'optimalisatie inventaris investeringsgoederen' waarbij de focus in eerste instantie ligt op de onroerende goederen (gebouwen, terreinen en werken van burgerlijke bouwkunde).

Dit project heeft vooreerst de doelstelling een overeenstemming te bekomen tussen de werkelijke toestand en de toestand zoals deze weergegeven wordt in het financieel-boekhoudkundig systeem OraFin wat de vermogensgoederen behorende tot de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap betreft. Tevens werd er gestart met het verifiëren van de inventaris van de gebouwen en terreinen. Aangezien deze oefening nog niet gefinaliseerd is, is de afstemming (en bijhorende nodige correcties) nog niet verwerkt in de voorliggend cijfers.

Verder beoogt het project ook een aanpassing van de huidige geldende waarderingsregels van de activa bestanddelen die opgenomen worden in de module vast actief van het financieel-boekhoudkundig systeem zodat deze in overeenstemming komen met de werkelijkheid. Dit omhelst enerzijds de aanpassing van de afschrijvingsregels (zodat de afschrijvingstermijnen stroken met de economische levensduur van de investeringen). Anderzijds voorziet dit ook het praktisch uitwerken van een herwaarderingsfunctionaliteit in de module vast actief.

Concreet wordt er een methodiek uitgewerkt en afgetoetst in de Vlaamse Adviescommissie voor Boekhoudkundige Normen om te komen tot een correcte waardering van de materiële vaste activa (waarbij in eerste instantie de aandacht op de werken van burgerlijke bouwkunde wordt gelegd).

De kapitalisaties van activa in aanbouw in het huidige boekjaar bedragen 21 miljoen euro.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa, zoals geregistreerd in de boekhouding, bedragen 6.543 miljoen euro.

De financiële vaste activa worden (voornamelijk) vertegenwoordigd door enerzijds deelnemingen en anderzijds vorderingen.

De deelnemingen bestaan onder meer uit de volgende participaties:

Participaties in	Volstort bedrag (in miljoen euro)
BAM	822
Participatiemaatschappij Vlaanderen	764
Ethias	500
Gigarant	300
Vlaamse Radio en Televisie	235
Limburgse Reconversiemaatschappij	208
Vlaamse MilieuHolding	184
Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening	141
VMSW	133
Vlaamse Participatiemaatschappij	104
TOTAAL	3.391

De vorderingen worden hoofdzakelijk vertegenwoordigd door:

Vordering op	Openstaand bedrag (in miljoen euro)
VMSW	1.689
School Invest	436
Vlaams Woningfonds	320
TOTAAL	2.445

De budgetrelevante transacties in 2016 bestaan voornamelijk uit:

- toegekende (renteloze) leningen aan de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW) ten bedrage van 1.000 miljoen euro
- een toegekende lening aan School Invest ten bedrage van 435,9 miljoen euro
- toegekende leningen aan Vlaams Woningfonds (VWF) ten bedrage van 320 miljoen euro
- intekening op winstbewijzen School Invest ten bedrage van 250 miljoen euro
- een kapitaalverhoging in Participatiemaatschappij Vlaanderen ten bedrage van 50 miljoen euro waarvan 12,5 miljoen euro is volstort

Sinds midden 2015 neemt de Vlaamse overheid de rechtstreekse financiering op zich van de sociale huisvestingsmaatschappij VMSW en vanaf 2016 gebeurt dit ook voor VWF en School Invest. Dit vertaalt zich in de balans met een oplopend bedrag aan openstaande vorderingen ten aanzien van deze instellingen.

Verder vinden in 2016 voor de financiële vaste activa een aantal correcties/aanpassingen plaats.

Die correcties/aanpassingen hebben geen budgettaire impact en bestaan voornamelijk uit:

- een aanpassing (vermindering) van het variabel kapitaalsgedeelte van De Maatschappij voor het Haven-, Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerschelde-oevergebied voor een bedrag van 61 miljoen euro
- een kapitaalverhoging (in natura) in Participatiemaatschappij Vlaanderen door inbreng van 1.969 aandelen Biotech Fonds voor een bedrag van 59,4 miljoen euro
- een kapitaalvermindering (in natura) in Participatiemaatschappij Vlaanderen door uitkering van 80.500 aandelen School Invest voor een bedrag van 26,8 miljoen euro

Tot slot werden de aandelen in de T-groep verkocht voor een totaalbedrag van 138 miljoen euro, bestaande uit een ontvangst van 108 miljoen euro en een uitgestelde betaling (een zogenaamde vendor loan) van 30 miljoen euro die overgenomen en onmiddellijk volstort werd door Participatiemaatschappij Vlaanderen.

Vorderingen op meer dan één jaar

De vorderingen op meer dan één jaar bedragen 314,9 miljoen euro en bestaan uit volgende vorderingen:

- Lening aan BAM (176,5 miljoen euro)
- FRGE – energieleningen (86,22 miljoen euro)
- Terugvorderbare voorschotten aan VLM (23,4 miljoen euro)
- Terugvorderbare voorschotten aan NV Waterwegen en Zeekanaal (13,5 miljoen euro)
- Rollende fondsen in het kader van SOFI 2 (7,51 miljoen euro)
- Lening aan Universiteit Antwerpen (3,8 miljoen euro)
- Rollende fondsen in het kader van SOFI 1 en fiduciair beheer PMV (2,36 miljoen euro)
- Toegekende leningen in het kader van het fonds Vlaanderen-Azië (0,84 miljoen euro)
- Rollende fondsen voor vertegenwoordigers in het buitenland (0,46 miljoen euro)
- Rollend fonds voor courante inkomsten en uitgaven PMV (0,2 miljoen euro)
- Lening aan vzw De Warande (0,02 miljoen euro)

Het saldo aan openstaande vorderingen op lange termijn is in 2016 met 88,3 miljoen euro gestegen. Dit kan grotendeels verklaard worden door de herclassificatie van korte termijn naar lange termijn van de energieleningen toegekend in het kader van het FRGE (86,2 miljoen euro).

Vorderingen op ten hoogste één jaar

De vorderingen op ten hoogste 1 jaar bedragen 2.004 miljoen euro en kunnen onderverdeeld worden in 2 groepen, nl.:

- handelsvorderingen: 1.974 miljoen euro
- overige vorderingen op korte termijn: 29,8 miljoen euro, waarvan 0,35 miljoen euro bestaat uit vorderingen op meer dan 1 jaar die binnen het jaar vervallen

a) Handelsvorderingen

De handelsvorderingen die binnen het volgende boekjaar geïnd dienen te worden, bedragen 1.974 miljoen euro. Deze vorderingen kunnen verdeeld worden in

- 401 miljoen euro vorderingen geboekt via verkoopdagboek (ER 400000)

Van die 401 miljoen euro vorderingen geboekt via verkoopdagboek is 218 miljoen euro of 54,3% niet vervallen, 4,1 miljoen euro of ,1% is minder dan 30 dagen vervallen, 4,5 miljoen euro of 1,1% is tussen de 30 en 60 dagen vervallen, 1,4 miljoen euro of 0,3% is tussen de 60 en 90 dagen vervallen en 174 miljoen euro of 43% is meer dan 90 dagen vervallen.

De vorderingen die meer dan 90 dagen vervallen zijn, bestaan vooral uit volgende vorderingen:

- Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen voor 59,3 miljoen euro
- 44,3 miljoen euro vorderingen van MOW op de DAB Loodswezen ten gevolge van het feit dat MOW de betalingen van de sociale bijdragen voorschiet
- 18,7 miljoen euro op de FOD Financiën ten gevolge van een hangende rechtszaak met betrekking tot de roerende voorheffing op de variabele cijns die betaald moet worden door Total, Shell en Q8

Grootste openstaande vorderingen die meer dan 90 dagen vervallen zijn op 31/12/2016		Saldo op 31/12/2016	% van > 90d vervallen op op 31/12/2016	% van totaal openstaand saldo op 31/12/2016
KBO:0236506487	VLAAMSE MAATSCHAPPIJ VOOR SOCIAAL WONEN	59.299.104,54	34,16%	14,76%
VOP:10029206	DAB LOODSWEZEN	44.292.059,73	25,52%	11,02%
	FOD Financiën - RV op variabele cijns	18.749.090,00	10,80%	4,67%
TOTAAL		122.340.254,27	70,48%	30,44%
Totaal openstaand op 31/12/2016 > 90d vervallen		173.570.767,71		
Totaal openstaand op 31/12/2016		401.878.350,83		

- 1.572 miljoen euro vorderingen geboekt via grootboek (ER 400003 (Vlaams Fiscaal Platform), 400004 (Minafonds) en 400005 (Leegstandsheffingen)).

Sinds 2012 worden de openstaande vorderingen van de Vlaamse Belastingdienst (Vlabel) opgenomen in OraFin via grootboekboekingen (ER 400003 en 400005). Dat laat toe het

overzicht te rapporteren. Voor 2016 resulteert dit in een openstaand saldo van 1.542 miljoen euro.

In vergelijking met 2015 stijgt het saldo aan openstaande vorderingen met 395 miljoen euro. Dit is uitsluitend te wijten aan de late opstart van de inkohieringen onroerende voorheffing door omschakeling in het informaticasysteem van de federale overheid, waardoor de noodzakelijke kadastrale basisgegevens maar medio 2016 konden worden aangeleverd. De effectieve verzending van de aanslagbiljetten begonnen in september. Dit heeft tot gevolg dat eind 2016 een groter volume aan vorderingen openstond in vergelijking met eind vorig jaar.

De gegevens uit het Vlaams Fiscaal Platform (VFP) sluiten niet volledig aan met het saldo op ER 400003, er is een verschil van 13,5 miljoen euro. Dit kan grotendeels verklaard worden door de boeking van wanbetalers die wordt uitgevoerd in OraFin. Dit bedrag is een inschatting van het aantal wanbetalers op de kohieren 2016 op basis van een historisch gemiddelde dat gebaseerd is op de effectieve inningen van de historische kohieren. Het VFP boekt de vorderingen maar effectief af op het moment dat het volledige invorderingsproces is doorlopen en er een oninbaar effect wordt waargenomen. Daarnaast blijft er een gering verschil over waarvoor de nodige afstemming met Vlabel zal gebeuren om in 2017 een volledige aansluiting tussen de basisgegevens en de boekingsgegevens te verzekeren.

Het detail van deze vorderingen wordt opgevolgd in de subadministratie van Vlabel.

Sinds 2013 worden eveneens de openstaande vorderingen van het Minafonds opgenomen in OraFin via grootboekboekingen (ER 400004). Per 31.12.2016 is er voor het Minafonds een openstaand saldo van 29,9 miljoen euro. Ook hier gebeurt de detailopvolging in de subadministratie.

b) Overige vorderingen op korte termijn

De overige vorderingen op korte termijn bestaan hoofdzakelijk uit geglobaliseerde boekingen waarvan de detailinformatie beschikbaar is bij het Participatiefonds Vlaanderen. Dat gaat vooral om:

- 27 miljoen euro vorderingen in het kader van Waarborgbeheer
- 1,4 miljoen euro vorderingen in het kader van het Impulsfonds voor huisartsen

In de categorie overige vorderingen op korte termijn zitten voor 0,35 miljoen euro vordering op meer dan 1 jaar die binnen het jaar vervallen, vevat, nl.:

- 0,18 miljoen euro: het gedeelte van de lening toegekend aan de Universiteit Antwerpen dat in 2016 vervalt
- 0,17 miljoen euro: het gedeelte van de leningen toegekend in het kader van het Fonds Vlaanderen-Azië dat in 2016 vervalt

Geldbeleggingen

De geldbeleggingen bedragen 857 miljoen euro en bestaan vooral uit:

- Termijndeposito's op meer dan 1 maand en op ten hoogste 1 jaar voor 691 miljoen euro
- Termijndeposito op ten hoogste 1 maand voor 88 miljoen euro.

- Vastrentende effecten voor 74,7 miljoen euro
- Aandelen voor 3,33 miljoen euro

Liquide middelen

De liquide middelen bedragen 5,33 miljoen euro.

Dit saldo bestaat voornamelijk uit een saldo op R/C bij de PDOS in het kader van de overname van de verplichtingen van het VRT Pensioenfonds door CJSM. Op deze R/C staat een saldo van 5,31 miljoen euro.

De kassaldi per 31.12.2016 bedragen 0,02 miljoen euro.

De bankrekeningen, die samen in een pool zitten, vertonen per 31.12.2016 globaal een negatief van saldo. Dat wordt verder besproken bij behandeling van de financiële schulden ten opzichte van derden op ten hoogste een jaar aan de passiefzijde van de balans.

Overlopende rekeningen van het actief

De overlopende rekeningen van het actief bedragen 34,1 miljoen euro en bestaan uit:

- Over te dragen kosten : 13,5 miljoen euro;
- Wachtrekening DAB Loodswezen: 17,2 miljoen euro
- Wachtrekening DAB Vloot: 3,45 miljoen euro
- Wachtrekening Mastercard: 0,03 miljoen euro

Naar **oorsprong van het vermogen – m.a.w. het PASSIEF** – stellen we het volgende vast.

Het eigen vermogen bedraagt 77 % van het balanstotaal
Het vreemd vermogen bedraagt 23 % van het balanstotaal.

Hierna volgt de gedetailleerde bespreking van de verschillende posten.

Kapitaal

In het kapitaal van 26.851 miljoen euro zit voornamelijk het overgedragen resultaat van voorgaande jaren.

Het kapitaal van de DAB's neemt 2,6% voor zijn rekening nl. 710 miljoen euro. In 2016 hebben de DAB's enerzijds 33,1 miljoen euro onttrokken aan het kapitaal en anderzijds 59,6 miljoen euro toegevoegd aan het kapitaal.

Verder werden er nog een aantal boekingen uitgevoerd op kapitaalsrekeningen. Het gaat voornamelijk om volgende zaken:

- Verwerking van de afrekeningen in 2016 met betrekking tot 2015 in het kader van de 6de Staatshervorming (186,7 miljoen euro)
- Opname van de beginbalans van het Pensioenfonds naar aanleiding van de inkanteling in de Vlaamse Gemeenschap (89 miljoen euro)
- Opname van de beginbalans van het Toekomstfonds naar aanleiding van de inkanteling in de Vlaamse Gemeenschap (9,9 miljoen euro)

Reserves

De reserves bedragen 9,9 miljoen euro op 31.12.2016. Het gaat hier om de reservefondsen aangelegd door de DAB's.

In 2016 zijn er toevoegingen aan de reserves geweest voor een totaal bedrag van 574.738,02 euro. Bij DAB uitleendienst voor kampeermateriaal voor 4.154,58 euro en bij DAB vloot voor 570.583,44 euro.

Overgedragen winst

Per 31.12.2016 bedraagt het overgedragen winstsaldo 3.767 miljoen euro.

Dat is samengesteld uit:

- Te bestemmen winst van het boekjaar van 971 miljoen euro
- Overgedragen winst van het vorige boekjaar voor een bedrag van 2.835 miljoen euro
- Boekingen van de beginbalansen van entiteiten die ingekanteld zijn in de Vlaamse Gemeenschap voor -12,4 miljoen euro
- Onttrekkingen aan het kapitaal door de DAB's voor 33,1 miljoen euro (zie ook titel 'Kapitaal')
- Toevoegingen aan het kapitaal door de DAB's voor 52,02 miljoen euro (zie ook titel 'Kapitaal')

- Toevoegingen aan de reserves door de DAB's voor 0,57 miljoen euro (zie ook titel 'Reserves')

De aansluiting van dit resultaat met het budgettaire resultaat wordt verder in dit document behandeld. Dat resultaat ontstaat door toepassing van de economische boekhouding.

De mutaties tijdens het boekjaar op kapitaal, reserves en overgedragen resultaat zijn allen verrichtingen buiten begroting.

Financiële schulden op meer dan één jaar en op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen

De financiële schulden bedragen 3.831 miljoen euro, waarvan 3.773 miljoen euro op meer dan één jaar en 58 miljoen euro op minder dan één jaar. Het bedrag bestaat uit:

- 3.554 miljoen euro EMTN's
- 95,3 miljoen euro overname leningen naar aanleiding van de vereffening van de Gemeentelijke Holding
- 55 miljoen euro Amoras
- 50,5 miljoen euro lening UZ Gent
- 50,3 miljoen euro lening FRGE bij de federale Schatkist
- 20,3 miljoen euro erfpacht Kaaithheater (La Luna)
- 3,46 miljoen euro lening aangegaan voor de inrichtingswerken van het VAC Leuven
- 2,46 miljoen euro leningen ten gevolge van de schuldovername van Vismijn Oostende

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de financiële schulden sinds 2011.

31.12.2011	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
5.596.058.466	5.079.699.837	4.023.282.086	2.766.723.445	3.465.852.839	3.831.382.588

(in euro)

De financiële schulden zijn in 2016 gestegen met 366 miljoen euro. De belangrijkste verklaring voor deze toename is de terugbetaling van de EMTN 2009 voor 1.250 miljoen euro gecombineerd met het aangaan van een nieuwe EMTN voor een bedrag van 1.602 miljoen euro.

Financiële schulden ten opzichte van derden op ten hoogste een jaar

De financiële schulden ten opzichte van derden op ten hoogste één jaar bedragen 960 miljoen euro.

Dat bedrag bestaat uit enerzijds de pool van de bankrekeningen die negatief staat (709,8 miljoen euro) en anderzijds een openstaand saldo aan aangekochte BCP's (250 miljoen euro).

Het negatieve banksaldo kan worden verklaard door het feit dat de Vlaamse overheid beschikt over een aantal instrumenten om haar financieel beheer te organiseren, waaronder korte termijn leningen, lange termijn leningen, korte termijn beleggingen, ... en uiteraard ook haar zichtrekeningen waar een kredietlijn van 3,25 miljard euro op is voorzien.

De situatie op 31.12.2016 is slechts een momentopname 1 werkdag later staat het banksaldo van de Vlaamse overheid immers reeds meer dan 900 miljoen euro positief.

Handelsschulden op ten hoogste een jaar

De handelsschulden op ten hoogste een jaar bedragen 433 miljoen euro op 31.12.2016 (-4% t.o.v. vorig jaar). De nog openstaande schuld ten opzichte van instellingen behorende tot de consolidatiekring bedraagt 117 miljoen euro. Dat houdt in dat de openstaande handelsschuld ten opzichte van derden 316 miljoen euro bedraagt.

Het grootste gedeelte van de handelsschulden, nl. 431 miljoen euro of 99% is niet vervallen per einde boekjaar.

Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten

De openstaande schuld met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten bedraagt 685 miljoen euro (tov 935 miljoen euro eind 2015). Het creditsaldo is te verdelen in 586 miljoen euro (tov 822 miljoen euro eind 2015) voor onderwijzend personeel en onderwijsinspectie en 100 miljoen euro (tov 113 miljoen euro eind 2015) voor het personeel van de Vlaamse Gemeenschap. De daling is vooral te wijten aan het feit dat er geen openstaande schuld is voor bedrijfsvoorheffing van onderwijzend personeel, aangezien die in december 2016 reeds betaald werd. Die openstaande schuld bedroeg eind 2015 297 miljoen euro.

Het saldo van loonschuld voor het personeel van onderwijsinspectie en het onderwijzend personeel is grotendeels te verklaren door:

- Provisie vakantiegeld voor 382 miljoen euro
- Provisie uitgestelde bezoldiging voor 89 miljoen euro
- RSZ voor 114 miljoen euro

Het saldo van openstaande sociale schuld voor de Vlaamse Gemeenschap is grotendeels te verklaren door:

- Provisie vakantiegeld voor 40 miljoen euro
- Nettolonen voor 30 miljoen euro
- Bedrijfsvoorheffing voor 16 miljoen euro

Overige schulden

De overige schulden bedragen 1.928 miljoen euro op 31.12.2016 (tov 1.473 miljoen euro eind 2015).

Die stijging is vooral te wijten aan

- de overheveling van 196 miljoen euro in verband met de 6de Staatshervorming van geplaatst kapitaal naar de rekening "Diverse schulden mbt federale operatoren".
- De te betalen subsidies, dotaties en toelagen zijn gestegen met 262 miljoen euro ten opzichte van het vorige jaar.

Overlopende rekeningen van het passief

De overlopende rekeningen van het passief bedragen 1.063 miljoen euro op jaareinde 2016 en gaan hoofdzakelijk over:

- Wachtrekening 499999: 934,70 miljoen euro: dat betreft uitsluitend orde- en thesaurieartikelen die geen invloed hebben op de begroting (afdeling 0, 7 en 8). In de loop van 2016 werden reeds verschillende analyses uitgevoerd om het saldo op deze rekening uit te zuiveren. In 2017 zal dit verdergezet worden.
- Tussenrekening Verzamelboeking Betaalorgaan Europa: 61,9 miljoen euro
- Toe te rekenen kosten voor 42,24 miljoen euro, bijna uitsluitend bestaande uit toe te rekenen intresten op EMTN's.
- Energieleningen voor 22,58 miljoen euro
- Liggende gelden voor 1,59 miljoen euro
- Fondsbewegingen voor 0,17 miljoen euro

DE RESULTATENREKENING 2016

	Codes	Boekjaar
Bedrijfsopbrengsten	70/76A	38.563.850.839,53
Bedrijfskosten	60/66A	37.600.293.851,75
Bedrijfsresultaat (+)/(-)		963.556.987,78
Financiële opbrengsten	75/76B	114.872.514,04
Financiële kosten	65/66B	107.020.553,62
Financieel resultaat		7.851.960,42
Winst (Verlies) van het boekjaar vóór belasting (+)/(-)		971.408.948,20
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	780	0,00
Overboeking naar de uitgestelde belastingen	680	0,00
Belastingen op het resultaat (+)/(-)	67/77	0,00
Winst (Verlies) van het boekjaar (+)/(-)		971.408.948,20
Onttrekking aan de belastingvrije reserves	789	0,00
Overboeking naar de belastingvrije reserves	689	0,00
Te bestemmen winst (verlies) van het boekjaar (+)/(-)		971.408.948,20

De resultatenrekening geeft het resultaat over het boekjaar 2016 op transactiebasis weer.

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten zijn ten opzichte van 2015 licht gestegen met 419 miljoen euro of 1,1% tot 38.564 miljoen euro. De bedrijfsopbrengsten bestaan uit:

- Omzet (lopende opbrengsten)
- andere bedrijfsopbrengsten, waarin ook de inkomens- en kapitaaloverdrachten inbegrepen zijn
- niet recurrente bedrijfsopbrengsten.

Omzet

De omzet bedraagt 237 miljoen euro en bestaat voornamelijk uit:

- Loodsgelden: 78,5 miljoen euro

- Terugbetaling van salarissen en salaristoelagen onderwijs: 52,8 miljoen euro
- Ontvangsten uit het verkeersveiligheidsfonds: 20,8 miljoen euro
- Inschrijvingsgelden deeltijds kunstonderwijs: 19,6 miljoen euro

Andere bedrijfsopbrengsten

De andere bedrijfsopbrengsten bedragen 38.122 miljoen euro en bestaan voor 98% uit ontvangen inkomens- en kapitaaloverdrachten (37.540 miljoen euro).

Het gaat voornamelijk om volgende inkomens- en kapitaaloverdrachten:

- Gedeelde belastingen voor 20.884 miljoen euro (+ 1.182 miljoen euro)
- Samengevoegde belastingen voor 9.949 miljoen euro (- 408 miljoen euro)
- Registratiebelastingen voor 2.987 miljoen euro (+ 950 miljoen euro)
- Erfbelastingen voor 1.326 miljoen euro (- 148 miljoen euro)
- Verkeersbelasting voor 1.044 miljoen euro (+ 37,6 miljoen euro)

De andere bedrijfsopbrengsten exclusief de inkomens- en kapitaaloverdrachten, bedragen 583 miljoen euro, een forse stijging met 554 miljoen euro ten opzichte van 2015. Deze stijging is vooral toe te wijzen aan:

- 280 miljoen euro ontvangsten uit de op 1 maart 2016 gestarte energiehelling
- 264 miljoen euro ontvangsten uit verkeersboetes

Niet-recurrente bedrijfsopbrengsten

De niet-recurrente bedrijfsopbrengsten bedragen 204,6 miljoen euro.

Ze bestaan voornamelijk uit:

- 127 miljoen euro meerwaarden op de realisatie van vaste activa, voornamelijk door verkoop van T-groep
- 59 miljoen euro ten gevolge van de correctie van de waarde van de participatie in PMV
- 16 miljoen euro voor de opname in de boekhouding van de erfpachtovereenkomst met betrekking tot het Kaaitheater

Bedrijfskosten

De bedrijfskosten bedragen 37.600 miljoen euro. De bedrijfskosten bestaan uit handelsgoederen, grond- en hulpstoffen, diensten en diverse goederen, personeelskosten, afschrijvingen en waardeverminderingen, andere bedrijfskosten (inclusief de inkomensoverdrachten) en niet-recurrente bedrijfskosten. Deze onderdelen worden hierna in detail besproken.

Handelsgoederen, grond- en hulpstoffen

Op 31 december 2016 bedraagt de kost voor aankoop van handelsgoederen, grond- en hulpstoffen 4,17 miljoen euro - nagenoeg onveranderd ten opzichte van 2015. Het aandeel van de DAB Catering en Schoonmaak bedraagt hierin 89%.

Diensten en diverse goederen

De kosten voor diensten en diverse goederen bedragen 1.132 miljoen euro voor boekjaar 2016.

De kosten bestaan hoofdzakelijk uit:

- 230 miljoen euro onderhoud- en herstellingskosten voor het zeekanaal en de waterwegen, uit te splitsen in
  - 91 miljoen euro voor algemene werken uitgevoerd in opdracht van de entiteit Maritieme toegang
  - 59 miljoen euro voor het uitvoeren van onderhoudsbaggerwerken in de maritieme toegangswegen tussen Wielingen en de nieuwe zeesluis in Wintam
  - 40 miljoen euro voor onderhoudsbaggerwerken in de Noordzee, de maritieme toegang en de havens van Oostende en Zeebrugge
  - 25 miljoen euro voor het project Amoras- Antwerpse mechanische ontwatering, recyclage en applicatie van slib
  - 13 miljoen euro voor werken uitgevoerd in opdracht van de entiteit Maritieme Dienstverlening Kust
- 176 miljoen euro onderhoud- en herstellingskosten aan autosnelwegen, wegen en fietspaden, bijna uitsluitend uitgevoerd door de afdeling Wegen en Verkeer
- 146 miljoen euro diverse prestaties van derden. Hieronder valt onder meer:
  - 110 miljoen euro werkingskosten bij de FOD voor uitbetaling van gezinsbijslag: dit was een federale bevoegdheid die in het kader van de 6de Staatshervorming werd overgeheveld naar Vlaanderen, maar waarvoor de praktische uitvoering nog door de federale overheid gebeurt. Aangezien Vlaanderen operator is voor deze materie, gebeurt de aanrekening van de kosten bij Vlaanderen.
  - 6,9 miljoen euro terugbetalingen aan de Nederlandse staat voor uitgaven op de Westerschelde op Nederlands grondgebied en de scheldemonden (radar, verlichting, ...)
- 123 miljoen euro technische ondersteuning ICT. Enkele voorbeelden hiervan zijn:
  - 21 miljoen euro algemene werkingskosten van de DAB ICT
  - 3,3 miljoen euro adaptief en correctief onderhoud informatica
  - 6,2 miljoen euro meerjarige informaticaprojecten (GBCS) van het Fonds Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
  - 6,1 miljoen euro in kader van het project Radicaal Digitaal
  - 3,1 miljoen euro voor werkingskosten Vlimpers
- 67 miljoen euro huur van gebouwen
- 55 miljoen euro kosten voor studies en advies (exclusief ICT), onder andere bestaande uit:
  - studies met betrekking waterbouwkundige werken (1,6 miljoen euro)
  - studies en projecten van DAB Minafonds (2,5 miljoen euro)
  - 6,9 miljoen euro voor studies uitgevoerd voor het Dep. Maritieme toegang
  - 1,6 miljoen euro onderzoeken door laboratoria en ondersteuning door deskundigen en juridische bijstand
  - studies uitgevoerd voor de entiteit Maritieme Dienstverlening kust voor 2 miljoen euro
- 47,5 miljoen euro beschikbaarheidsvergoedingen in het kader van publieke-private samenwerking voor autosnelwegen, wegen en fietspaden

Personeelskosten

De personeelskosten van de ambtenaren (exclusief onderwijzend personeel) bedragen 971 miljoen euro. Vanaf het boekjaar 2008 worden de lonen van ambtenaren centraal (semi-automatisch) geboekt zodat er een aansluiting kan gemaakt worden tussen de gegevens uit het personeelssysteem Vlimpers en de boekhoudkundige verrichtingen aangaande personeelskosten. In het huidig boekjaar werd 863 miljoen euro personeelskosten geboekt op basis van de gegevens uit Vlimpers.

Ten opzichte van de personeelskost geboekt op basis van de loonmotor in 2015 (waar er toen 844 miljoen euro aan personeelskosten werd geboekt), is dit een stijging van 2%. De stijging is vooral te wijten aan het een aantal inkantelingen van rechtspersonen in VG, met name, het personeel van het IWT dat werd overgedragen naar het Vlaams Agentschap Innoveren en ondernemen, het Agenschap Informatie Vlaanderen die als rechtsopvolger het personeel bevat van de rechtspersoon Agenschap Geografische Informatie Vlaanderen opnam, de SARC en Vlaamse Woonraad waarvan het personeel werd ingekanteld in de respectievelijke departementen. Door die inkantelingen is het personeel van die rechtspersonen overgeheveld naar de Vlaamse Gemeenschap.

Daarnaast zijn er nog overige kosten die niet geboekt werden op basis van looninformatie vanuit Vlimpers (personeelssysteem) nl. 108 miljoen euro. Het bedrag kan opgesplitst worden in :

- Lonen onderwijsinspectie voor 14 miljoen euro
- Betalingen aan pensioendienst overheidssector voor 16 miljoen euro
- Facturen woon- werkverkeer voor 12 miljoen euro
- Uitbetaling pensioenen VRT voor 63 miljoen euro

Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, immateriële en materiële vaste activa

De afschrijvingen bedragen 112 miljoen euro en bestaan hoofdzakelijk uit:

- 44,2 miljoen euro afschrijvingen op gebouwen
- 41,8 miljoen euro afschrijvingen op ander meubilair en materieel dan voor exploitatie en dan in leasing
- 15,3 miljoen euro afschrijvingen op installaties voor exploitatie
- 10,5 miljoen euro afschrijvingen op immateriële vaste activa

De geboekte waardeverminderingen (en terugnemingen) bedragen 7,7 miljoen euro. Hiervan is, net zoals in 2015, nog steeds het grootste deel afkomstig van het Minafonds (7,6 miljoen euro) Ook de andere entiteiten zijn evenwel gestart met de verwerking van dubieuze voordeelingen in de boekhouding en de hierbij horende boeking van waardeverminderingen.

Andere bedrijfskosten

De andere bedrijfskosten bedragen 35.219 miljoen euro, een stijging van 2% (681 miljoen euro) ten opzichte van 2015.

De andere bedrijfskosten bestaan uit:

- Inkomensoverdrachten (35.174 miljoen euro)
- Andere bedrijfskosten (45 miljoen euro)

Inkomensoverdrachten

De werkingsdotaties, -subsidies, -toelagen en soortgelijke bedragen 21.707 miljoen euro (61,7 % van de inkomensoverdrachten) en kennen een groei van 1.079 miljoen euro of 5% ten opzichte van 2015.

De grootste werkingsdotaties, -subsidies, -toelagen en soortgelijke staan hieronder opgesomd:

- Gezinsbijslag : 3.456 miljoen euro
- Vlaams Gemeentefonds (decreet 05/07/2002): 2.402 miljoen euro
- Uitgaven in het kader van de Vlaamse woonfiscaliteit (bevoegdheid naar aanleiding van 6de staatshervorming): 1.668 miljoen euro
- Woonzorgcentra (Rustoord voor Bejaarden (ROB), Rust- en Verzorgingstehuizen (RVT) en Centra voor Kortverblijf (CVK)) (bevoegdheid naar aanleiding van 6de staatshervorming): 1.511 miljoen euro
- Vlaams Agentschap voor personen met een handicap: 1.475 miljoen euro
- VMM – De Lijn: 794 miljoen euro
- Gezinszorg (uitbreiding bevoegdheid naar aanleiding van 6de staatshervorming): 633 miljoen euro
- Kind en Gezin: 613 miljoen euro
- Fonds voor Flankerend Economisch Beleid (Hermes): 520 miljoen euro
- VIPA: 491 miljoen euro
- Fonds Jongerenwelzijn – bijzondere jeugdbijstand: 396 miljoen euro

De kapitaalsubsidies, investeringsdotaties, -subsidies, -toelagen en soortgelijke zijn met 143 miljoen euro gedaald ten opzichte van 2015 en bedragen 1.692 miljoen euro in 2016. De belangrijkste posten hier zijn:

- AGION (uitgez. hoger onderwijs) voor 232 miljoen euro
- VIPA – Alternatieve financiering voor 202 miljoen euro
- Investeringsbijdragen voor Waterwegen en Zeekanaal NV voor 185 miljoen euro
- Investeringssubsidie aan Viapass voor 124 miljoen euro
- Investeringsbijdragen voor NV De Scheepvaart voor 63 miljoen euro

De andere dotaties, subsidies, toelagen en soortgelijke bedragen 1.665 miljoen euro in 2016. Ze bestaan voornamelijk uit:

- Uitgaven voor en via de uitgiftemaatschappij van de dienstencheques voor 1.104 miljoen euro. Dit is een bevoegdheid die werd overgedragen aan Vlaanderen in het kader van de 6de Staatshervorming
- Studiefinanciering voor het basis-, secundair en hoger onderwijs voor 170 miljoen euro
- Groene energie voor 164 miljoen euro

De andere inkomensoverdrachten bedragen 10.084 miljoen euro en bestaan voornamelijk uit:

- Loonkosten voor onderwijsinstellingen voor 8.143 miljoen euro
- Werkingsmiddelen voor de onderwijsinstellingen voor 1.349 miljoen euro

De loonkosten voor de onderwijsinstellingen zijn in 2016 met 115 miljoen euro gestegen tegenover 2015. De werkingskosten zijn in tegendeel met 82 miljoen euro gedaald.

Andere operationele kosten

De andere operationele kosten vertonen een saldo van 45 miljoen euro en bestaan hoofdzakelijk uit provisies voor vakantiegeld en uitgestelde bezoldigingen voor het onderwijzend personeel.

De oorzaak van de stijging ten opzichte van 2015 (stijging van 49 miljoen euro) is te verklaren door het feit dat de aangelegde provisie voor uitgestelde bezoldigingen van het onderwijzend personeel van 2015 (56,1 miljoen euro), die in 2016 teruggedraaid werd, kleiner is dan de provisie die eind 2016 (89 miljoen euro) aangelegd werd. De hogere provisie in 2016 is te verklaren door het feit dat de RSZ ook mee opgenomen is in de provisie, terwijl dat in 2015 nog niet het geval was.

Voor het vakantiegeld van het onderwijzend personeel werd in 2016 zo'n 10 miljoen euro meer geprovisioneerd dan in 2015 (381 miljoen euro tov 371 miljoen euro). De stijging is te verklaren door de indexering van de provisie naar aanleiding van de verwachte indexsprong in mei 2017.

Niet-recurrente bedrijfskosten

De niet-recurrente bedrijfskosten bedragen 155 miljoen euro.

Ze bestaan voornamelijk uit:

- 61 miljoen euro ten gevolge van de correctie van de waarde van het variabel kapitaalsgedeelte van De Maatschappij voor het Haven-, Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerschelde-oevergebied
- 52,8 miljoen euro minderwaarden op de realisatie van vaste activa (hoofdzakelijk bestaande uit 24,6 miljoen euro voor het Biotech Fonds en 8,9 miljoen euro voor Flanders Drive)
- 52,5 miljoen euro voor de opname van de lening van het UZ Gent in de boekhouding van de Vlaamse Gemeenschap
- -12 miljoen euro correctie op de te ontvangen facturen met betrekking tot vaste activa die in 2015 werden geboekt naar aanleiding van de inkanteling van het FFEU

Financiële opbrengsten

De financiële opbrengsten bedragen 115 miljoen euro.

Opbrengsten uit financiële vaste activa bedragen 55 miljoen euro voor 2016. Die bestaan uit:

- 30 miljoen euro dividenden van de Limburgse Reconversie Maatschappij
- 9,5 miljoen euro opbrengsten ten gevolge van het door de VMSW (Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen) verschuldigd aandeel in de rentelasten van leningen aangegaan door VMSW
- 8,3 miljoen euro dividenden van de Vlaamse Milieuholding
- 3,5 miljoen euro dividenden van de T-groep

De opbrengsten uit vlottende activa bedragen 13 miljoen euro. Ze bestaan onder andere uit:

- 2,8 miljoen euro intresten op onroerende voorheffing
- 2,7 miljoen euro intresten op registratie- en erfbelastingen
- 1,8 miljoen euro rente-opbrengsten uit swaps (Diestsepoort)
- 1 miljoen euro rente-ontvangsten uit energieleningen
- 0,8 miljoen euro intresten met betrekking tot verkeersbelastingen (onroerende voorheffing op auto's, belastingen op in verkeersstelling en eurovignet)

De gerealiseerde wisselopbrengsten zijn niet-materieel en worden daarom niet besproken.

De andere financiële opbrengsten bedragen 46 miljoen euro en bestaan hoofdzakelijk uit opbrengsten uit nevenbedrijven langs autosnelwegen (39 miljoen euro).

Financiële kosten

De financiële kosten bedragen in totaal 107 miljoen euro en zijn stabiel gebleven ten opzichte van 2015. Ze bestaan voornamelijk uit:

- Kosten van schulden: 92 miljoen euro, hoofdzakelijk bestaande uit rente op langetermijnleningen
- Moratoire intresten: 8 miljoen euro
- Verwijlintresten: 3 miljoen euro

JAARVERSLAG OVER DE BUDGETTAIRE RAPPORTERING - BEGROTINGSJAAR 01.01.2016 – 31.12.2016

In de jaarrekening werden de rapporten m.b.t. de begrotingsuitvoering telkens voorgesteld per afdeling en per begrotingsartikel. Behalve die traditionele voorstelling werd telkens een rapport toegevoegd met de cijfers per programma.

Middelenbegroting

Het detail van de uitvoering van de middelenbegroting werd opgenomen in vol 20 van de jaarrekening.

Afdeling 9: Ministeries Vlaamse Gemeenschap

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werd het totaal van de vorderingen voor MVG geraamd op

EUR 37.655.585.000,00

Het bedrag van de vorderingen voor 2016 bedraagt

EUR 38.290.155.977,10

Afdeling 2: Diensten met Afzonderlijk Beheer

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werd het totaal bedrag van de vorderingen voor de Diensten met Afzonderlijk Beheer geraamd op

EUR 1.915.124.000,00

Het bedrag van de vorderingen voor 2016 bedraagt

EUR 1.198.127.870,90

Afdeling 6: Opname leningen

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij aanpassingsdecreet, werd het bedrag voor opname van leningen geraamd op

EUR 3.283.402.000,00

Het bedrag van de vorderingen voor 2016 bedraagt

EUR 1.602.500.000,00

Uitgavenbegroting - gesplitste kredieten - vastleggingskredieten

Het detail van de vastleggingskredieten voor gesplitste kredieten 2016 en de aanwending ervan, werd opgenomen in vol 21a VAK van de jaarrekening.

Afdeling 1: Ministeries Vlaamse Gemeenschap

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden voor de gesplitste kredieten voor MVG vastleggingskredieten gestemd voor een totaal bedrag van

EUR 40.075.642.000,00

Die vastleggingskredieten werden aangepast met het bedrag van de overdrachten die werden voorzien bij decreetsbepaling, voor een bedrag van

EUR 891.509.946,98

Dat brengt het totaal van de **vastleggingskredieten** voor het begrotingsjaar 2016 op een bedrag van

EUR 40.967.151.946,98

Het totaal van de **aangegane verbintenissen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 39.336.930.972,68

Er werden overschrijdingen van vastleggingskredieten geregistreerd voor een totaal bedrag van EUR 83.551.997,71. Voor deze overschrijdingen zullen bijkomende kredieten worden aangevraagd in het decreet houdende eindregeling van de begroting, in de mate dat er geen compensatie kan gevonden worden binnen de programma's waartoe de betreffende begrotingsartikelen behoren.

De overschrijding is voornamelijk het gevolg van aanrekeningen voor de federale operatoren in het kader van de zesde staats hervorming.

Onder meer volgende begrotingsartikelen met hun respectievelijke overschrijdingen hebben hierop betrekking:

Begrotingsartikel	Omschrijving	overschrijdingen VAK
GB0-1GCD2AJ-WT	Werking en Toelagen - HULPMIDDELENBELEID	-7.696.999,97
JB0-1JDG2AJ-WT	Werking en Toelagen - INVESTEREN IN WENDBARE WERKNEMERS EN ONDERNEMINGEN ZORGKREDIET VLAAMS GEWEST - LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN	-1.070.832,13
JB0-1JDG2AK-WT	Werking en Toelagen - INVESTEREN IN WENDBARE WERKNEMERS EN ONDERNEMINGEN ZORGKREDIET ONDERWIJS EN VO	-7.261.554,17
JB0-1JDG2AL-WT	Werking en Toelagen - INVESTEREN IN WENDBARE WERKNEMERS EN ONDERNEMINGEN - DIENSTENCHEQUES	-35.076.319,24
JB0-1JDG2AM-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN	-7.106.507,52
JB0-1JDG2AO-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN VIA RSZ BIJDRAGEVERMINDERINGEN - DOELGROEPKORTINGEN	-14.900.739,27
JB0-1JDG2AQ-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN VIA DIBISS BIJDRAGEVERMINDERINGEN - (SECTORALE) DOELGROEPKORTINGEN	-1.266.151,50
JB0-1JDG2AR-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN - WERKHERVATTINGSTOESLAG	-1.728.250,89
		-76.107.354,69

Het saldo op de vastleggingskredieten bedraagt op 31.12.2016 een bedrag van

EUR 1.630.220.974,30

Van dat saldo wordt, in uitvoering van de in de begroting gestemde overdrachtsbepalingen, een bedrag van EUR 841.184.114,37 overgedragen naar begrotingsjaar 2017.

Meer dan 641.000 kEUR wordt vertegenwoordigd door de overdracht van provisies en participaties en 93.342.546,77 betreft de overdracht van het artikel CB0-1CBX2AD-PR "Toelage aan het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eénmalige Investeringsuitgaven". Dit behelst een openstaand (niet opgevraagd) saldo van 24.153.731,5 miljoen euro 2015 en de aanvulling van 69.188.815,27 miljoen euro naar aanleiding van de afroaming kredieten 2016 .

Afdeling 3: Diensten met Afzonderlijk Beheer

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden voor de gesplitste kredieten voor de DAB's vastleggingskredieten gestemd voor een totaal bedrag van

EUR 1.301.969.095,63

Die vastleggingskredieten werden aangepast met het bedrag van de overdrachten die werden voorzien bij decreetsbepaling, voor een bedrag van

EUR 177.938.126,07

Dat brengt het totaal van de **vastleggingskredieten** voor het begrotingsjaar 2016 op een bedrag van

EUR 1.479.907.221,70

Het totaal van de **aangegane verbintenissen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 1.339.892.177,87

Bij de DAB's werden overschrijdingen van vastleggingskredieten geregistreerd voor een bedrag van EUR 3.276.246,26. Voor die overschrijdingen zullen bijkomende kredieten worden aangevraagd in het decreet houdende eindregeling van de begroting, in de mate dat er geen compensatie kan gevonden worden binnen de programma's waartoe de betreffende begrotingsartikelen behoren.

De overschrijding is voor een belangrijk deel te wijten aan boekingen voor de DAB's Vloot (begrotingsartikel MCE-3MIF2AI-WT) en Loodswezen (begrotingsartikels MCD-3MAF2ZZ-LO en MCD-3MIF2ZZ-WT) .

Het saldo op de vastleggingskredieten bedraagt op 31.12.2016 een bedrag van

EUR 140.015.043,83

Van dat saldo wordt, in uitvoering van de in de begroting gestemde overdrachtsbepalingen, een bedrag van EUR 131.708.592,41 overgedragen naar begrotingsjaar 2017.

Dat bedrag heeft voornamelijk betrekking op het provisieartikel van het VIF (MBU-3MFF2Z-PR), voor een bedrag van EUR 43.168.833,60 en op het artikels voor de uitvoering van FFEU-projecten van het VIF (MDU-3MHF2AG-WT en MBU-3MFF2AE-WT) voor een bedrag van EUR 87.801.169,55.

Afdeling 4: Terugbetaling leningen

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden voor de gesplitste kredieten voor terugbetaling van leningen **vastleggingskredieten** gestemd voor een totaal bedrag van

EUR 1.306.761.000,00

Het totaal van de **aangegane verbintenissen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 1.303.361.960,55

Uitgavenbegroting - gesplitste kredieten - verbintenissen

Bij de gesplitste kredieten, zowel van afdeling 1 als van afdeling 3, werden een aantal overschrijdingen vastgesteld van het bedrag van de overgedragen verbintenissen. Het bedrag dat op overdracht werd aangerekend, had moeten worden aangerekend op het budget van het lopend jaar. Om die reden werd het bedrag van de verbintenissen 2016 verhoogd met het bedrag van de overschrijding op overdracht.

Uitgavenbegroting - gesplitste kredieten – vereffeningskredieten

Het detail van de vereffeningskredieten voor gesplitste kredieten 2016 en de aanwending ervan, werd opgenomen in vol 21b VEK van de jaarrekening.

Afdeling 1: Ministeries Vlaamse Gemeenschap

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden voor de gesplitste kredieten voor MVG vereffeningskredieten gestemd voor een totaal bedrag van

EUR 40.340.459.000,00

Die vereffeningskredieten werden aangepast met het bedrag van de overdrachten die werden voorzien bij decreetsbepaling, voor een bedrag van

EUR 101.899.328,04

Dat brengt het **totaal van de vereffeningskredieten** voor het begrotingsjaar 2016 op een bedrag van

EUR 40.442.358.328,04

Het totaal van de **geboekte verplichtingen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 39.184.853.272,61

Er werden overschrijdingen van vereffeningskredieten geregistreerd voor een totaal bedrag van EUR 80.458.648,06. Voor deze overschrijdingen zullen bijkomende kredieten worden aangevraagd in het decreet houdende eindregeling van de begroting, in de mate dat er geen compensatie kan gevonden worden binnen de programma's waartoe de betreffende begrotingsartikelen behoren.

Evenals bij de vastleggingskredieten hebben ook hier de belangrijkste overschrijdingen betrekking op aanrekeningen voor de federale operatoren in het kader van de zesde staatshervorming.

Begrotingsartikel	Omschrijving	Overschrijdingen VEK
GB0-1GCD2AJ-WT	Werking en Toelagen - HULPMIDDELENBELEID	-7.696.999,97
JB0-1JDG2AJ-WT	Werking en Toelagen - INVESTEREN IN WENDBARE WERKNEMERS EN ONDERNEMINGEN ZORGKREDIET VLAAMS GEWEST - LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN	-1.070.832,13
JB0-1JDG2AK-WT	Werking en Toelagen - INVESTEREN IN WENDBARE WERKNEMERS EN ONDERNEMINGEN ZORGKREDIET ONDERWIJS EN VO	-7.261.554,17
JB0-1JDG2AL-WT	Werking en Toelagen - INVESTEREN IN WENDBARE WERKNEMERS EN ONDERNEMINGEN - DIENSTENCHEQUES	-32.680.995,14
JB0-1JDG2AM-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEEREN VAN TALENTEN	-7.106.507,52
JB0-1JDG2AO-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN VIA RSZ BIJDRAGEVERMINDERINGEN - DOELGROEPKORTINGEN	-14.900.739,27
JB0-1JDG2AQ-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN VIA DIBISS BIJDRAGEVERMINDERINGEN - (SECTORALE) DOELGROEPKORTINGEN	-1.266.151,50
JB0-1JDG2AR-WT	Werking en Toelagen - ACTIVEREN VAN TALENTEN - WERKHERVATTINGSTOESLAG	-1.728.250,89
		-73.712.030,59

Het saldo op de vereffeningskredieten bedraagt op 31.12.2016 een bedrag van

EUR 1.257.505.055,43

Er werden geen decretale overdrachtsbepalingen gestemd voor vereffeningskredieten.

Afdeling 3: Diensten met Afzonderlijk Beheer

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden voor de gesplitste kredieten voor de DAB's **vereffeningskredieten** gestemd voor een totaal bedrag van

EUR 1.915.602.000,00

Het totaal van de **geboekte verplichtingen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 1.171.636.496,94

Er werden overschrijdingen van vereffeningskredieten geregistreerd voor een totaal bedrag van EUR 381.505,68. Voor deze overschrijdingen zullen bijkomende kredieten worden aangevraagd in het decreet houdende eindregeling van de begroting, in de mate dat er geen compensatie kan gevonden worden binnen de programma's waartoe de betreffende begrotingsartikelen behoren.

De overschrijdingen zijn in belangrijke mate te vinden bij de DAB Loodswezen.

Afdeling 4: Terugbetaling leningen

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden voor de gesplitste kredieten voor de terugbetaling van leningen **vereffeningskredieten** gestemd voor een totaal bedrag van

EUR 1.306.761.000,00

Het totaal van de **geboekte verplichtingen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 1.303.361.960,55

Uitgabenbegroting - Variabele kredieten - Vastleggingskredieten

Het detail van de variabele kredieten 2016 en de aanwending ervan, werd opgenomen in vol 21c VRK VAK van de jaarrekening.

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden de variabele kredieten geraamd op een bedrag van

EUR 520.810.000,00

Overeenkomstig art. 12 §1 van het Rekendecreet wordt de omvang van de variabele kredieten bepaald op basis van de in de loop van het begrotingsjaar effectief geïnde ontvangsten. Derhalve bedragen de variabele kredieten voor het begrotingsjaar 2016

EUR 683.580.144,19

Het bedrag van de variabele kredieten werd verhoogd met het bedrag van de overdrachten, inclusief verrekening voor verminderingen encours

EUR 124.800.859,66

Het totaal van de **aangegane verbintenissen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 368.090.338,31

Uitgavenbegroting - Variabele kredieten - Vereffeningskredieten

Het detail van de variabele kredieten 2016 en de aanwending ervan, werd opgenomen in vol 21b VRK VEK van de jaarrekening.

Bij het begrotingsdecreet van het jaar 2016, aangepast bij het aanpassingsdecreet, werden de variabele kredieten geraamd op een bedrag van

EUR 520.810.000,00

Overeenkomstig art. 12 §1 van het Rekendecreet wordt de omvang van de variabele kredieten bepaald op basis van de in de loop van het begrotingsjaar effectief geïnde ontvangsten. Derhalve bedragen de variabele kredieten voor het begrotingsjaar 2016

EUR 683.580.144,23

Het bedrag van de variabele kredieten werd verhoogd met het bedrag van de overdrachten

EUR 170.317.910,93

Het totaal van de **geboekte verplichtingen** voor het begrotingsjaar 2016 bedraagt

EUR 351.168.461,07

Vooruitbetaalde kosten voor huurgelden

De kosten die betrekking hebben op 2017 maar moeten betaald worden in 2016, worden geboekt op artikelen van afdeling 5. Economisch wordt gebruik gemaakt van een overlopende rekening 490000.

In 2017 zal de kost geboekt worden op de correcte rekening van klasse 6. Budgettair wordt op dat moment de aanrekening gedaan op afdeling 1, resp. afdeling 3.

- Artikel 155 van het begrotingsdecreet van het jaar 2016 voorziet in een specifiek artikel voor de aanrekening van vooruitbetaalde kosten voor huurgelden, belastingen, retributies en vergoedingen, aan te rekenen op PH0-5PKC2AC-02, voor een maximaal bedrag van EUR 15.000.000,00.
- Artikel 156 van het begrotingsdecreet van het jaar 2016 voorziet in een specifiek artikel voor de aanrekening van vooruitbetaalde kosten voor huurgelden, belastingen, retributies en vergoedingen, aan te rekenen op HBJ-5HGI2AD-02 , voor een maximaal bedrag van EUR 77.000,00.
- Artikel 161 van het begrotingsdecreet van het jaar 2016 voorziet in een specifiek artikel voor de aanrekening van vooruitbetaalde kosten voor huurgelden, belastingen, retributies en vergoedingen, aan te rekenen op EC0-5EAG2ZZ-02 , voor een maximaal bedrag van EUR 1.000.000,00.

Het bedrag van de **boeking van vooruitbetaalde kosten** op afdeling 5 bedraagt:

Begrotingsartikel	Totaal vastgelegd
PH0-5PKC2AC-02	13.347.929,33
EC0-5EAG2ZZ-02	0,00
HBJ-5HGI2AD-02	74.880,47

Samenvatting uitvoeringsrekening begroting

Onderstaande tabel geeft het samenvattend overzicht van het resultaat van de uitvoering van de begroting, in vergelijking met 2015.

UITVOERING		2016	2015
Uitgavenbegroting	Excl.DAB	39.536.021.733,68	37.205.133.717,93
	DAB	1.171.636.496,94	1.212.126.317,72
	Schuldaflossing	1.303.361.960,55	383.416.560,48
Totaal uitvoering uitgavenbegroting		42.011.020.191,17	38.800.676.596,13
Middelenbegroting	Excl.DAB	38.290.155.977,10	40.384.995.788,66
	DAB	1.198.127.870,90	1.160.389.059,83
	Leningen	1.602.500.000,00	1.031.500.000,00
Totaal resultaat middelenbegroting		41.090.783.848,00	42.576.884.848,49
Resultaat		-920.236.343,17	3.776.208.252,36

Het ESR vorderingensaldo 2016 wordt in een aparte rapportering ter beschikking gesteld.

AANSLUITING BEDRIJFSECONOMISCHE EN BUDGETTAIRE RAPPORTERING

Om de link tussen het bedrijfseconomisch netto resultaat en het resultaat van de begrotingsuitvoering te maken, moeten de niet budgetrelevante boekingen uit de bedrijfseconomische resultatenrekening buiten beschouwing gelaten worden. De investeringen en de mutaties in de leningen daarentegen moeten mee in rekening worden gebracht.

	Bedrag
Te bestemmen economisch resultaat (+/-)	971.408.948

Verrichtingen zonder impact op het begrotingsresultaat

Afschrijvingen op vast activa (+)	111.819.836
Waardeverminderingen op vaste activa (+)	52.801.325
<i>Andere (nader toe te lichten)</i>	
<i>Beginbalansen en inkantelingen</i>	-12.925.613
<i>Correctieboekingen vaste activa</i>	-764.794
<i>Correctieboekingen lonen</i>	729.688
<i>Meerwaarden op buitengebruikstellingen FA</i>	-127.476.630
<i>Opname schuld lening UZ Gent in boekhouding VG</i>	52.519.623
<i>Aflossing lening Amoras - overboeking 616065 naar 423000 amoras</i>	-4.358.863
<i>Correctie boeking lidgelden De Warande</i>	29.150
<i>Roerende voorheffing SOFI I en II</i>	-246
<i>Intresten SOFI I en SOFI II</i>	-14.745
<i>Opname erfpacht Kaaitheter in balans VG</i>	-10.823.952
<i>Correctie saldo terugvorderbare voorschotten VLM 2015</i>	-1.227.579
<i>Overige</i>	139.705

Verrichtingen met uitsluitend impact op het begrotingsresultaat (niet op bedrijfseconomisch resultaat)

Investeringen in immateriële en materiële vaste activa (-)	-263.586.316
Financiële vaste activa (deelnemingen en andere) (-)	-12.500.426
Opname van leningen (+)	1.602.500.000
Afbetaling kapitaalgedeelte leningen (-)	-1.305.422.115
<i>Andere (nader toe te lichten)</i>	
<i>Leningen toegekend aan VMSW</i>	-1.000.000.000
<i>Aflossingen leningen VMSW</i>	27.910.601
<i>Lening Schoolinvest</i>	-435.893.968
<i>Dividenden NV T-groep (nog niet opgenomen in kapitaal)</i>	-5.200.000
<i>Vereffening Nautinvest</i>	846.049
<i>Deelneming in Schoolinvest</i>	-250.000.000
<i>Renteloze leningen Vlaams Woningfonds</i>	-320.000.000
<i>FRGE (Energie leningen)</i>	-5.194.524
<i>Terugvorderbare voorschotten VLM</i>	-907.859
<i>Terugvorderbaar voorschot Waterwegen en Zeekanaal</i>	-862.000
<i>Toevoegingen rollende fondsen vertegenwoordigers in het buitenland</i>	-48.000
<i>Kasvoorschotten en rollende fondsen vertegenwoordigers in het buitenland op KT</i>	-377.196
<i>Terugbetalingen kapitaal leningen ikv Fonds Vlaanderen-Azië</i>	166.522
<i>ESF - Europese subsidies/lening van Vlaanderen aan Europa</i>	-1.805.677
<i>Verkoop aandelen DG Infra Yield</i>	915.864
<i>Overdracht lening DG Infa Yield lening Toekomstfonds aan VSB</i>	6.411.068
<i>Aandelen Capital-E (IVF-IMEC)</i>	-50.000
<i>Verkopen vastrentende effecten ex-Pensioenfondsen</i>	11.005.782

Begrotingsresultaat

berekend na aansluiting	-920.236.343
volgens uitvoeringsrekening	-920.236.343